

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. julija 1901.

† IVAN GOGOLA.

Dne 24. pr. meseca zjutraj je umrl v Ljubljani po daljši mučni bolezni predsednik notarske zbornice g. Ivan Gogola, soustanovnik društva »Pravnik« in njega najmarljivejši sotrudnik skoro do zadnjega. Porodil se je I. Gogola dne 29. avgusta 1850 v Kranji. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, a pravoslovne študije na Dunaji. L. 1881. je bil imenovan notarjem na Vrhniki, a kmalu premeščen v Ljubljano. Tu je bil l. 1884 izvoljen v občinski svet, v katerem je po raznih važnih odsekih deloval z vzgledno marljivostjo in previdnostjo do pred dvema letoma, ko ga je bolezen začela zadržavati vedno bolj in bolj. Posebnih zaslug si je pridobil tudi za ustanovitev mestne hranilnice ljubljanske, koji je bil od l. 1889. tudi do zadnjega delaven podpredsednik. Tudi pri mnogih drugih narodnih društvih in sploh pri vsakem poslu, ki ga je prevzel, kazal je posebno vestnost in vstrajnost. S tem se je odlikoval vzlasti pri društvu »Pravniku«, kateremu je bil od prvega početka l. 1889. pa do konca l. 1899., torej deset let vzorno požrtvovalen odbornik-blagajnik, l. 1900. vsled bolezni le odbornik in l. 1901. izvoljen preglednikom računov. Društvo »Pravnik« je torej pok. Ivanu Gogoli dolžno največjo hvaležnost. Veleznačajnega moža so izvolili kolegi predsednikom notarske zbornice l. 1897. Pogreb dne 25. pr. m. popoldne je bil jako veličasten. Z gospo udovo Antonijo roj. Knez in gospodičnima hčerama Anico in Vido vred žaluje ob dosti prerano odprtem grobu tudi društvo »Pravnik«, ki ohrani pok. Iv. Gogoli najčastnejši spomin!

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) V odborovi seji dne 18. majnika je načelnik poročal o korakih, ki jih je storil, da bi si sodišče v slovenskih pokrajinah naročala »Slov. Pravnik« iz uradnega pavšala. Nadalje je bil razgovor o vprašanji zastran izdajanja vrhovnosodnih odločeb v slovenskem jeziku. Poročila o ponudbah knjigotržnice O. Fischer zastran inseriranja v društvenem glasilu so se vzela na znanje. Radi založništva III. zvezka »zbirke zakonov« se je sklenilo nadaljevati pogajanje z dvema knjigotržnicama. Prečitali so se nasveti gg. dr. Rybáňa in dr. Abrama iz Trsta za nameravani izlet v Prosek in določilo se je, da bodi izlet 16. junija. Sodni tajnik g. Kavčnik je poročal, kako prireja zvršilni red za zbirko zakonov. — Dne 1. junija je imel odbor sejo, v kateri je določil podrobni program za društveni izlet na Opčine in v Prosek ter ukrenil potrebne priprave. — Dne 25. junija je odbor izdal mrtvaški list za pok. I. Gogola in se drugi dan udeležil polnoštevilno njegovega pogreba. — V seji 1. t. m. so se volili trije odborniki za skupno posvetovanje, radi poljudnih predavanj in določili so se v glavnih potezah dotični inicijativni predlogi.

— (Kolegij kranjskih notarjev) je imel dne 7. t. m. izvenredno zborovanje, na katerem sta bila v c. kr. notarsko zbornico izvoljena za dobo dveh let in sicer kakor predsednik g. Ivan Plantan v Ljubljani in kakor namestnik zbornični član gosp. dr. Aloiz Žnidarič v Ilirski Bistrici. Za tretjega namestnika ni bilo večine glasov, in se bo nova volitev vršila na prihodnjem rednem zborovanji kolegija.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela dve 15. junija t. l. svoj redni občni zbor. Iz odborovega poslovnega poročila za dobo od 31. majnika 1900 do 31. majnika 1901 je bilo posneti, da je v tej upravn. dobi došlo zbornici 285 vlog, torej 102 vlogi več, nego v prejšnjem letu. Brezplačnih zastopnikov je bilo postavljenih 30 za civilno-pravne, 28 za navadne kazensko-pravne, a 20 za porotne slučaje. Na novo so bili vpisani trije odvetniki, izbrisan je bil jeden, ker se je preselil iz zborničnega okrožja, umrl je jeden. Vseh zborničnih članov je bilo koncem dobe 35, in sicer 23 v Ljubljani, 3 v Novem mestu, a ostalih 9 na sedežih okr. sodišč. Odvetniških kandidatov je bilo na novo vpisanih 7, a izbrisanih 6, tako da je bilo koncem dobe vpisanih 12 kandidatov in sicer 11 v Ljubljani, jeden pa zunaj Ljubljane. Zbornica je imela dva izredna občna zbora, odbor je bil sklican na 10 sej. — Računsko poročilo je izkazalo 367 K 65 h prejemkov, 310 K 66 h izdatkov in 56 K 99 h blagajničnega preostanka, Poročila so se odobrila. Zbornični prispevek se je določil na 10 K in glede zaostalih prispevkov se je naročilo odboru, da jih iztirja. — Pri dopolnilnih volitvah je bil voljen podpredsednikom g. dr. Fr. Papež; odbornikom g. dr. A. Suyer, namestnikom g. dr. V. Štempihar in g. dr. Fr. Stor; za člana disciplinarnega sveta gg. dr. J. Vilfan in dr. J. Kušar, za namestnika g. dr. Fr. Tominšek. O vprašanji zastran novega odvetniškega tarifa je poročal zbornični predsednik g. dr. Majaron in nasvetoval naslednjo resolucijo: »Glede na dopis c. kr. pravosodnega ministrstva z dne 7. majnika t. l. št. 9114, s katerim je bila odvetniška zbornica povabljena, naj se izjavi glede eventuelne izdaje odvetniškega tarifa, izjavlja današnji redni občni zbor, da ni nikake pravnopolitične potrebe za izdajo novega odvetniškega tarila, niti v interesu odvetniškega stanu, niti v interesu občinstva. Odboru se nalaga, da o tem obvesti c. kr. pravosodno ministrstvo in stalno delegacijo odvetniških zbornic na Dunaji.« Resolucija je bila jednoglasno sprejeta. — Pri slučajnostih je predlagal g. dr. Furlan, naj se obnovi sklep, da pritožbe proti previsoki odmeri stroškov med odvetniki niso dopustne, g. dr. Pirc pa, da se je držati pri nastavkih svoječasno izdanega minimalnega tarifa. Oba predloga sta bila brez ugovora sprejeta.

— (Poljudna predavanja.) Odbor društva »Pravnika« je povabil »Slov. Matico« in kranjsko zdravniško društvo, da bi se določili odposlanci, ki bi se skupno z odposlanci društva »Pravnika« posvetovali o tem, kako bi se letošnje jesen začelo prirejati poljudna predavanja iz raznih znanstvenih strok. Odbor »Slov. Matice« je določil za svoje zastopnike gg. prof. Orožna, prof. Peruška in ravnatelja Šubica, odbor zdravniškega društva gg. dr. Bleiweisa vit. Trsteniškega, primarija dr. Gregoriča

in zdravstvenega svetnika dr. Kopřivo, odbor »Pravnika pa gg. sod. tajnika Kavčnika, odvetnika dr. Majarona in dež. sod. svetnika Wengerja. — Na sestanku dne 13. t. m. so odposlanci vseh teh društev sklenili nastopno: Načelo je, da so predavanja namenjena najširšemu krogu občinstva. Tvarino, ki jo je obdelovati, deliti je na slovstvo v širšem pomenu, zdravništvo, pravoznanstvo in tehniko. Prvo obsegaj zlasti zgodovino kranjske dežele, kulturno in pripovedno, drugo v prvi vrsti higijeno, tretje narodno gospodarstvo in razlaganje novih zakonov (davčnih in civilnih) z ozirom na narodno gospodarstvo in četrto najpoprej vodne stavbe ter električne naprave. Predavanja naj se priredijo vsaj vsako drugo nedeljo v kakem javnem lokalu, najpripravneje v kakem šolskem prostoru, dopoludne od 11.—12. ure ter bodi dovoljen vsakomur brezplačen pristop. Če se jedna in ista tvarina obdelava v več predavanjih, bodi vender vsako zase v toliko celotno, da je razume tudi tisti, ki poprejšnih predavanj ni slišal. Nalog odposlancev je, da sami prevzamejo kako predavanje in pa, da v sodelovanje naprosijo znane slovenske strokovnjake. Prireditelji predavanj so: »Slov. Matica«, »Zdravniško društvo« in »Pravnik« skupno, formalno vodstvo pa naj prevzame odbor društva »Pravnika«, ki je misel sprožil.

— (Izlet društva »Pravnika« v Prosek.) V nedeljo dne 16. junija se je vzlic najslabšemu vremenu zbralo lepo število društvenikov na ljubljanskem kolodvoru, da so se popeljali z jutranjim brzovlakom na izlet po določenem programu. Nihče ni pričakoval, da se tako hitro razgrnejo oblaki in da se odpre cilj izleta v vsej krasoti in milini. V Št. Petru so izletniki, mej katerimi je bilo tudi več častitih dam, prestopili na poštni vlak, s katerim so prispeli ob $\frac{1}{2}$ 10. uri na Opčine. Tu je bil prvi sestanek s tržaškimi kolegi in okoličanskimi rodoljubi. Tudi njih ni zadrževalo slabo vreme, nego prišli so v obilnem številu in znova dokazali, da ima društvo »Pravnik« v njih svoje najboljše prijatelje. Vse so storili, da so izletniki preživeli na tržaških tleh zopet najboljši dan. In da so storili vse od srca in iz navdušenja do stvari, kaže velesimpatičen popis izleta, ki ga je priobčilo njih glasilo »Edinost«. Naj ima torej tudi v našem listu besedo — seveda dokaj krajšo — »Edinost«, ki je pisala v 136. in 137. številki:

Lep dan je bil. Eden tistih redkih dni jasne, nekaljene zadovoljnosti, ki so toli redki v sodobnem življenju našem, polnem trpkosti, bojev in nasprotstva. Bil je to dan, ki človeka nekako povzdiga nad neprijazno vsakdanjost.

Neprijazno je bilo obzorje nad nami, ko smo odhajali iz Trsta na Opčine, da zakličemo milim gostom svoj: dobrodošli. In čim više smo se vpenjali, tem mračneje je postajalo okolo nas. Slabe nadeje za ta dan, za katerega smo tako živo želeli dobrega vremena... No, mi smo vendar krepko korakali dalje, da storimo svojo bratsko dolžnost do dragih bratov-rojakov. Do najhujega vendar ni prišlo: dež se ni usul. Marveč se nam je zdelo, dospevšim na Opčine, kakor da se hoče nekam jasiti tam gori na obzorju. Pihljala je bistrejša in svežejša sapa. Na Opčinah se nam je pridružila vrla četa vrlih mož: deželni poslanec Ivan Goriup in močan zbor pevskega društva »Zvon«.

Po čakanju nekoliko minut na postajališču openskem je pridrdral od Sežane sem vlak, ki nam je prinesel mile goste... Izstopivše je prvi pozdravil gospod deželni poslanec Ivan Goriup v imenu tržaške okolice. Lepemu pozdravu so sledili pristrčni vskliki med izletniki in domačini. Na to je odvetnik g. dr. Matej Pretner v imenu tržaških pravnikov pozdravil goste. Potrjuje zatrdila Ivana Goriupa, da rod, bivajoči na tej zemlji, danes vse drugače čuva svoj slovenski značaj, nego je bilo to nekdanj, je povdarjal govornik, da se je na tem probujenju v veliki meri zahvaliti slovenskemu uradovanju, temu, da si je naš jezik pridobil pot v javne urade. Obema govornikoma se je v imenu »Pravnika« zahvalil načelnik g. dr. Ferjančič, zatrdivši, s kakim veseljem so on in tovariši prihiteli na lepo tržaško ozemlje. Na to pa je iz kakih 30 grl društva »Zvon« mogočno in pristrčno zadonela krasna pesem v pozdrav. Hvaležnosti izletnikov na tem presenečenju je dal izraza g. dr. Ferjančič v pristrčnem nagovoru do pevcev.

Na to smo odšli proti Opčinam s pevskim zborom na čelu, ki je vso pot peval vesele slovenske koračnice. V dvorani restavranca Vovkovega je bil zajutrek, iz katerega je kmalu navstala krasna zabava. Pevsko društvo »Zvon« je pevalo tako precizno, da smo bili vsi preprijetno iznenadeni. Ob toli krasnem pevanju in prijateljskih razgovorih je kakor bi trenil minol čas, določen za »počitek« na Opčinah in trebalo se je odpraviti na Prosek. Pred odhodom je g. dr. Josip Kušar napil pevskega društvu »Zvonu«.

Družba se je razdelila: nekaj izletnikov se je s vozom odpeljalo na Prosek, večji del pa smo šli peš mimo obeliska, kjer smo zopet doživeli prijetno presenečenje, da je v gostilni poleg obeliska godba svirala »Naprej«.

Med tem se je popolnoma zjasnilo. Kakov krasen užitek, kakov diven pogled, ko smo šli počasi po zgodovinsko zanimivi Štefanijini poti!

Počasi smo dospeli do pred Kontovelja. In glej — zopet življenje, zopet presenečenje: na uho so ti udarjali veseli zvoki glasbe in oko ti je zrlo, kako se vetrič poigrava z razobešenimi trobojnicami....

Od Kontovelja do Proseka je le nekoliko minut hoda. Zopet je oko zrlo plapolajoče zastave in pa dragoceno zastavo proseškega društva »Hajdrih«, a za njo krepko četo mož in mladeničev — vsi z enakimi čepicami — četa njih, ki so zvesti čuvarji imena in spomina davno preminelega nepozabnega mojstra ter njegove dragocene ostaline v — naši pesmi. Prihajali so, da oni prvi med Prosečani sporoče bratom slov. svoj slovenski pozdrav. Ker pa so bili izletniki raztrešeni po vsej poti in so hodili v posamičnih gručah, v precej velikih razdaljih, se je društvo s prvo došlimi izletniki vrnilo v vas, da v prostorih gostilne Lukša počaka prihod vseh gostov. Čim so dospeli gostje, je v imenu društva zbranega okolo svoje zastave, gospod učitelj Šonc, kakor pevovodja najstarejšega pevskega društva v okolici ter v imenu narodne vasi Prosek iskreno pozdravil odlične goste. Govornik je zagotavljal, da znamo ceniti visoko čast, ki so jo gostje skazali tej vasi s tem, da so došli k bratom, ki čutijo ž njimi, in ki ž njimi vred ljubijo svoj narod. Društvu »Pravnika« je želel, da bi tudi v bodoče uspešno delovalo, napredovalo in se razcvitalo v blagor našega naroda, milim gostom

pa za danes najlepše zabave, ter je tem poslednjim zaklical: Živeli! Členi društva »Hajdrih« so se navdušeno odzvali s trikratnim: Živio in so potem zapeli veličastno pesem »Hej Slovani«.

Sodni tajnik g. Kavčnik se je v imenu odbora društva »Pravnik« zahvalil na laskavem pozdravu, zagotovivši, da bo društvo »Pravnik« v svojem delokrogu vsikdar delalo za napredek našega naroda.

Ob $\frac{1}{2}$ 2. uri je začel banket. — Del prostranega dvorišča gostilne Lukša — s krasnim vrtom v ozadju — je bil prirejen v velik, zelenjem in zastavami odičen šator. Vrsto napitnic je otvoril g. dr. Andrej Ferjančič. Menil je, da društvo »Pravnik« je bilo že v različnih krajih, ali neko posebno nagnenje je vedno sili v kraje blizu Adrije, a osobitim veseljem je došlo na tržaška tla. Taki izleti se navadno prirejajo le v zabavo. Društvo »Pravnik« pa sledi o tem tudi višjim smotrom. Ono se zaveda, da je važen faktor v narodni organizaciji. Govornik je omenjal ideje slovenskega vseučilišča. Pred nekoliko časa je bilo navstalo nekako živo in bilo je nade za oživetvorjenje te ideje. Potem se je ta nada nekoliko oddaljila od nas. Ali naša dolžnost je, da ne opustimo tega postulata. Zato vzdržujemo na se društvo in njega list, ki naj hranita omenjeno idejo. Tudi na to stran imajo svoj pomen izleti društva »Pravnik«. Z radostjo in hvaležnostjo v srcu izreka zahvalo na preprisknem vsprejemu in zagotavlja, da členi »Pravnika« ostanejo zvesti idejam društva.

Kmalu po tem lepem govoru je prispel v družbo g. Ivan Nabergoj, tem iskreneje pozdravljen od vseh navzočih, ker mu je bilo še videti sledi prestane, precej hude bolezni. Čestitljivemu možu so doneli živio-klici od vseh strani in vse je hitelo, da mu stisne roko. Da dá zgovornega izraza vseobčnemu spoštovanju, ki je uživa naš Nabergoj tudi izven tržaškimi Slovenci, oglasil se je za besedo dr. Ivan Tavčar. Nič se ne bojte, tržaški bratje, danes ne bom govoril o — politiki. (Splošna veselost). Ampak pokloniti se hočem le slovenskemu možu, ki kakor skala trdno stoji med valovjem, možu, ki stoji pred nami kakor spomenik v vspodbudo nam vsem. Sreča tržaških Slovencev, sreča nas vseh je, da imamo tacega moža. Spomin na tega moža bo živel še potem, ko bo moral — kakor mi vsi — poplačati zadnji tribut. Nabergoj je izrastel iz srca naroda in zato ga narod nosi v srcu. Nabergoj je mož, ki med Slovenci nima nasprotnika; proti njemu ni nikakih antipatij. Bog nam ga poživi do skrajnih mej življenja človeškega! — Ta govor je kar elektrizoval vse navzoče. Vse je dvigalo čašo in nadrževalo tako počesčenemu možu.

Za besedo se je oglasil Ivan Nabergoj. Prosil je oproščenja, ako se na toli laskavi napitnici ne more zahvaliti dostojno, ker vsled prestane bolezni ni v primernem fizičnem in duševnem razpoloženju. Odločno mora odkloniti vsako hvalo na uslugah, ki da jih je po zahtevu predgovornika storil narodni stvari. Dolžnost ga veže, da se zahvali tudi v imenu drugih. Ni mislil, da to borno vas zadene tolika čast, da je obišče cvet slovenske inteligence. Na tej časti se zahvaljuje v imenu svojih soobčanov. In vzrok, povod, da ste došli semkaj — kateri je? Ne more biti drugi, nego bratska ljubezen, rodoljubna želja, da vidite in se uverite, da na tem bornem Krasu

živi narod, ki ima vire življenja v sebi, da ima voljo in željo v to, da pomore izvojevati tako narodno združenje naše, katero bo respektirala tudi država. Mi moramo pokazati enkrat, da nismo pripravljeni le za take žrtve, ki so državi v prid, ampak da smo začeli misliti tudi — na-se! (Frenetično ploskanje in živio-klici). Zahvaljuje torej društvo »Pravnik« na skazani časti ter mu želi, da bi se razcvitalo in krepilo v blagor milega nam naroda slovenskega.

Naslednji govornik je bil g. dr. Danilo Majaron, ki je izvajal, kako so mnogi slovenski pravniki iz drugih pokrajin v neprestanem kontaktu s slovenskimi in hrvatskimi tovariši iz Primorja. Privlačna sila pa je tu — iskrena simpatija. Ta simpatija pa je opravičena v polni meri. Morda nikjer ni vsaka ped naše lasti tako preporna, kakor tu. Zato ni nikjer tako živa potreba juristov kakor ravno v Trstu in v Istri. Naraščaj v stanu sodnikov in odvetnikov nam daje najpotrebneje boritelje za naše pravo. In ti boritelji naši v Trstu morejo kazati na krasne vspehe. Nikjer na Slovenskem si ni naš jezik na višjih instancah priboril toliko pravice kakor tu. To je velika zasluga tržaških slovenskih odvetnikov. To je vzrok, da društvo »Pravnik« goji tolike simpatije do tržaških tovarišev. Napija primorskim kolegom in jim želi, da pripomorejo našemu jeziku do popolne pravične zmage.

G. dr. Karol Triller je izrekel napitnico društvu »Hajdrih«. Zgodovina nas uči, — je rekel govornik — da-si je naš narod vsikdar v pesmi iskal tolažila, v pesmi izražal svoje veselje in svoje gorjé. Tako je bilo, tako naj ostane in bo. Posebno tam, kjer treba bojevati trd boj za ekzistenco, si narod crpi iz pesmi potrebno navdušenje. Kjer se razlega rodoljubna pesem, tam se ni bati propada. Tu imamo danes mej sabo najstarejše okoličansko pevsko društvo »Hajdrih«. To društvo visoko drži zastavo, ki mora slednjič zaplapolati tudi sredi Trsta. Tem pijonirjem, tem junakom v čast dviga svojo čašo.

G. dr. Otokar Rybář je povdarjal, kako je vse razveselila vest, da pride »Pravnik« na tržaško ozemlje. V tretjič je to, da je to društvo prihitelo na primorska tla. Mi znamo ceniti to čast. A še bolj vzradoščeni smo bili, ko smo čuli razlog, ki je vodil »Pravnika«. Dr. Majaron ga nam je povedal. Simpatije so vas privele semkaj. Isti govornik je izustil prelaskavih besed na adresu tržaških pravnikov. Res je, veliko se je storilo, ali zasluga gre pa tudi gospodom iz sodnega stanu. Nekateri teh gospodov so storili najtežavneje prve korake in odvetniki so že našli pripravljena tla. Potem je govornik slikal, kako žalostno je še po nekaterih krajih Istre. Celi okraji so vam izključno hrvatski, a na uradih je vse izključno italijansko. In glejte, koliko pravnikov iz Trsta nas je danes tu. Malo. Mnogokateri bi bil rad prišel, a ne more in mora zatajiti svojo željo. Razmere so take. No, kar nas hrabri in navdaje z dobrim upanjem, je, da imamo zaslombo v »Pravniku«, ki skrbi za slovensko uradovanje. Njemu smo dolžni veliko hvalo. Napija torej društvu »Pravnik« in njega predsedniku.

G. Ivan Nabergoj je posebno uzradoščen, da vidi v tej družbi tudi dražestnih slovenskih dam. Zlasti si štejemo v čast, da imamo v svoji sredi

tako dično slovensko damo, kakor je gospa Franja Tavčarjeva. Povablja torej vso družbo, da skupno napijemo slovenskim damam.

Zadnji govornik je bil dr. Gustav Gregorin, ki je rekel, da nas veže dolžnost, da zahvalimo vse pravnike, ali on se hoče še posebej spominjati moža, kateremu se imamo zahvaliti, da se društvo »Pravnik« in njega glasilo tako lepo razvijata. To je tovariš dr. Danilo Majaron.

Vse napitnice so bile burno pozdravljene. Mej vsem obedom je društvo »Hajdrih« s krasnim pevanjem poveličavalo zabavo.

Proti četrti uri se je začela družba razhajati. Nekateri so odšli na nabrežinsko postajo, drugi v Miramar, tretji v Trst. Poslavljanje je bilo najpristržnejše in splošna sodba ta, da je ta izlet »Pravnikov« vspel najkrasneje.

— (Jednakopravnost na sodiščih.) Poslanci dr. Ploj in tov. so v seji zbornice posl. 7. maja stavili nastopno interpelacijo na ministra za pravosodje: C. kr. okrajno sodišče v Celovcu se je nedavno temu, v kazenski stvari proti tajniku Rozmanu radi kolportaže, branilo, da bi po obtožencu v slovenkem jeziku podane izpovedbe tudi v tem jeziku protokoliralo, v tem jeziku razglasilo razsodbo in jo izdalo pismeno. Višje deželno sodišče v Gradcu, pozvano v to potom pritožbe, je izdalo pritožitelju odlok: »da nima ničesar ukreniti v stvari«.

Po tej odločbi, ki preko konkretnega slučaja dobiva načelno, splošno pomembnost — ker se ista ne kaže kakor produkt posamičnega, marveč pravnega umevanja, močno razširjenega ravno v sodnih okrajih Koroške in Spodnje Štajerske — je Slovencem pravica, da na svojih pridedovanih tleh smejo pred državnimi oblastmi govoriti v svojem materinem jeziku in dobivati od istih odlok v enakem jeziku, jednostavno zanikana za slučaj, da je stranka slučajno vešča nemškemu jeziku.

V tem postopanju okrajnega sodišča v Celovcu je eklatantno kršenje po državnih temeljnih zakonih zjamčene enakopravnosti, kakor tudi neupoštevanje pozitivnih predpisov kazenskopravnega reda, a v odloku višjega deželnega sodišča v Gradcu, v katerem pravi isto, da nima ničesar odločiti v stvari, je kričeče odrekanje prava.

V §§ 163 in 198 k. pr. r. je za kazensko postopanje jezikovno vprašanje urejeno na način, ki izključuje vsaki dvom, ko je določeno, da je izpovedbe zaslišanca v vsakem slučaju zapisati v tistem jeziku, v katerem so bile podane. Celo tedaj, ako to ni sodni jezik, in treba rabiti tolmača, je izpovedbo zapisati v tistem jeziku, katerega se je posluževal zaslišanec. Ti predpisi, izdani za predpreiskavo, veljajo tudi za glavno razpravo, ko je, po § 271 kaz. pr. reda, na predlog stranke, posamična mesta celo od besede do besede vsprejeti v zapisnik, a to se more zgoditi vendar le tako, da se protokolira v istem jeziku, v katerem je bila podana izpovedba.

Podobni slučajji, kakor je uvodoma omenjeni, se, žal, na sodiščih po Koroškem dogajajo dan na dan in na sodiščih po Spod. Štajerskem jako pogosto. Na sodnih dvorih in okrajnih sodiščih po Koroškem in Spod. Štajerskem greše zopet in zopet proti navedenim predpisom kazenskopravnega reda, toliko v predpoizvedovanjih, kolikor v predpreiskavah. Pritožbe so neštevilne, ki so bile radi tega uložene, toliko na višjem de-

želnem sodišču, kolikor na ministrstvu za pravosodje, a žal, brez vspeha. Saj je dovolj nazadnjaških ljudi, ki menijo, da je združljivo z juristiško reputacijo njihovo, ako to neupoštevanje državnih temeljnih zakonov od leta **1867**, kazenskopravnega reda od leta **1873**, ter naredbe ministrstva za pravosodje od 18. april **1882** št. 20.531 ex 1881, ki uravnava vprašanje rabe v deželi navadnih jezikov za sodno okrožje Celjsko in za slovenske in jezikovno mešane sodne okraje na Koroškem, opravičuje s sklicevanjem na ministerijalno naredbo od leta **1862**, ko je ta naredba, takrat pred 40 leti, zahtevala rabo slovenskega jezika le v toliki meri »kolikor možno«. Da so bili pa pozneje ustvarjeni zakoni, ki to obvezno predpisujejo, to se, kakor je videti, namenoma prezira na mnogih straneh; kajti ni lahko možno domnevati si, da tozadevna, povsem jasno glaseča se določila zakona ne bi bila poznana posamičnim sodnikom. Pač ni treba nobenega dokaza za to, da je rod sodnikov, ki naj v sedanjem času sodi Slovincem, imel v 40 letih, od obstanka prej navedenih zakonov sem, časa dovolj, da bi se naučil jezika naroda, v katerem vrši svojo službo; istotako ne treba dokaza za trditev, da svoje obveze, dane pod prisego, da bo jednako pravo sodil vsakomur, ne spolnuje tisti sodnik, ki se kljub mnogoletnemu bivanju v kakem slovenskem okraju ni potrudil v to, da bi se popolnoma priučil jeziku prebivalstva in ki — v zasmeh ustnosti novega postopanja — razpravlja s pomočjo svojega pisarja, ali svojega uradnega sluge kakor tolmača.

Ker so vse pritožbe, podane v posamičnih slučajih, bile brezvspešne, stavljamo do njegove ekscelence, g. ministra za pravosodje vprašanje:

Jeli njegova ekscelenca pri volji:

1. Preiskati slučaj Rozmanov in izreči zaslužno grajo toliko okrajnemu sodišču v Celovcu, kolikor višjemu deželnemu sodišču v Gradcu?

2. Vsem sodnikom na Spodnjem Štajerskem in v slovenskih delih Koroške naznaniti, oziroma spomniti jih na način, ki bo izključal vsak dvom, na to, da v teh krajih ima vsakdo nedotakljivo pravico, da se pred vsakim državnim oblastvom, v ustnem in pismenem občevarju, poslužuje slovenskega jezika, ne gledé na to, ali je več nemškemu jeziku ali ne?

3. Nadalje spomniti omenjene sodnike na to, da v označenem obsežu vsak sodni uradnik postopa protizakonito, ako v slovenskem jeziku podanih izpovedeb ne beleži v zapisnik v tem, ampak v kakem drugem jeziku?

4. Ali hoče njegova ekscelenca v vseh onih slučajih, kadar bi se pokazalo, da se ne spoštuje slov. jezik zato, ker dotični uradnik ni več temu jeziku, na strog odgovor poklicati vse one, ki so povodom kompetence, proti svojemu boljemu spoznanju, torej ne odgovarjaje dejstvom, petentom potrdili poznavanje slovenskega jezika, zaveli ministra za pravosodje ter dosegli imenovanje uradnika, ki je z ozirom na pomanjkanje jezikovne kvalifikacije nesposoben za svojo službo?

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga član društva »Pravnik« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah št. 16; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.